

A Veszprémi Helyi Csoport selmecebányai tanulmányútja

Programunk megszervezését dr. *Péti Miklós* és *Bús Mária* végezte, akiknek ezúton is szeretném köszönetemet kifejezni.

Michal Galajda, a zólyomi Vízügyi és Erdészeti Mérnöktovábbképző Intézet igazgatója megbízásából munkatársnője, *Dagmár Sélés* és *Norbert Galčík* erdőmérnök utunkon végigkísértek bennünket. A tolmácsolásban és a szervezésben *Szabó István* erdőmérnök segített, akit még kedves felesége is elkísért. A dobroči őserdőben szakmai vezetőnk *Sulek Jaroslav* dobroči erdőszervező volt.

Egyesületi kirándulásunkhoz még a VERGA Rt. (OEE HM Veszprémi Helyi Csoport) 10 dolgozója is csatlakozott.

Június 3-án reggeli 5.30-as indulással első váratlan úti célunk a Volán-telepre vezetett műszaki hiba miatt. Kis késéssel már folytathattuk utunkat Szlovákia felé. Kísérőnket Zólyomban vettük fel, majd a *Čierny Balog* település közelében lévő dobroči őserdő felé vettük utunkat. Terepi programunkat szerencsére már napsütéses időben kezdhettük meg. Egy félórnyi kényelmes séta után már az őserdő szépségében gyönyörködhattunk.

Rövid ismertető az őserdőről.

A dobroči őserdő erdészeti és természettudományi szempontból nemcsak Szlovákiában, hanem európai viszonylatban is az egyik legjelentősebb erdőrezervátum.

Az erdők ezen a területen hajdan tipikus, Kárpátokra jellemző elegyes állományokat alkottak, ahol a jegenyefenyő uralkodott bükk és lucfenyővel, szálanként hegyi juhar, korai juhar, magaskőrös és hegyi szil eleggyel.

A mai rezervátum ezen állományok 50 hektáryi megmaradt (reliktum-) állománya. A rezervátumhoz még egy 60 ha-nyi védőzóna kapcsolódik.

A dobroči őserdő a Szlovák-ércheység Vepor-hegységének északi részén (az Alacsony-Tátrától délre 15 km-re) terül el. A rezervátum a Garam vízgyűjtő területéhez tartozik.

A tengerszint feletti magasság 700–1000 m. Az őserdő területén az uralkodó alapkőzet gneisz. Az átlagos évi csapadék mennyisége 800–900 mm. Az átlagos tenyészidőszak csapadékösszeg 550–600 mm. Az évi átlagos középhőmérséklet: 5,4–6,3 °C.

A klímaadatok alapján a terület humid és mérsékelt hideg.

A rezervátum erdőtársulásai túlnyomórészt a bükkös és a jegenyefenyves-bükkös vegetációs erdőövhöz (ZLATNIK alapján) tartozik. Az alapvető növénytársulások (erdőtípus-csoportok): Fageto–Abietum (bükkös-jegenyefenyves), Abieto–Fagetum (jegenyefenyves–bükkös), Abieto–Fagetum ace-rosum (juhar elegyes jegenyefenyves bükkös), Fageto–Aceretum (bükkös juharerdő), Acinito–Fagetum (magashegyi bükkös), Fraxinetum–Alnetum (kőrös – égerligeterdő). Jellemző erdőtypust jelző növények: erdei madársóska, árnyékvirág, szagos müge, sárga árvacsalán, gombenyő, erdei nyúljuhózá (nebáncsvirág), erdei szélű, bókólok fogasír, erdei pajzsika, hölgypáfrány, nudum.

Habár az őserdő hasonló termőhelyen található, mégis különböző állományszerkezetet mutat.

A rezervátumban hat hosszú távú kísérleti területet állítottak be, amelyek biztosítják az egyes fejlődési stádiumok struktúrájának elemzését. Fafajonként, fatermési osztály szerint és szintenként törzsszám-eloszlási, fatömeg- és növedékvizsgálatokat végeznek.

A bomlási stádiumban az őserdő részei tartoznak, ahol a hektáronkénti összfatömeg csökken, a fatömeg részaránya és a növedék a felső és a középső szintre koncentrálnak, és az alsó és középső szintben a növedék aránya növekedik. A bomlási stádium szálalószervezetű erdő képét mutatja.

Az optimális stádiumba az őserdőnek az a része tartozik, ahol legnagyobb a fatömeg. A fatömeg és a növedék jelentős része a felső szintre korlátozódik. A szerkezet jellege a túlkoros egykorú állományokéra hasonlít.

Az őserdő termelési (fatermesztési) viszonyai:

Az egész őserdőben az egyes stádiumok részarányának figyelembevételével – az egész területre átszámítva – hektáronként 700–800 m³ élőfákészlet jut, a növedék 8,5–9 m³/ha.

A (fő)fafajok fatömeg-aránya: jegenyefenyő 49%, lucfenyő 25%, bükk és juhar 26%. A dobroči őserdő főfafaja a jegenyefenyő, és egyúttal a legjobb növekedésű fafaj is.

A leghatalmasabb jegenyefenyőnek, amely az 1964-es évben széltörést szenvedett (jelenleg már csak néhány méteres törzscsonkja látható) mellmagassági átmérője 193 cm, magassága 56 m, föld feletti fatömege 47 m³, számított kora 450–480 év volt. A következő jegenyefenyő-óriás mellmagassági átmérője 156 cm, magassága 58 m, a föld feletti fatömege 40 m³.

A legnagyobb lucfenyő átmérője 115 cm-t, magassága 54 m-t ér el, fatömege 20 m³, a kora 300–320 év. A legméretesebb bükk átmérője 110 cm, magassága 46 m, fatömege 21 m³. Igen nagy méretű HJ és HSZ egyedekkel is találkoztunk sétánk során.

Úgy tapasztaltuk, hogy a vadkárosítás miatt a jegenyefenyő-újulat visszaszorulóban van a bükk javára.

Az őserdőt tekintve Selmecebányára utaztunk, ahol a Mérnöktovábbképző Intézetben elfoglaltuk szálláshelyünket. Az intézet Selmecebánya város határában fekszik. A vacsorát elfogyasztva (a büfében a sörkéslet már a vacsora alatt elfogyott) többen még szomjuk csökkentése és városnézés céljából a városba mentek.

Másnap, a reggeli után Kisiblyén a dendrológiai kertet tekintettük meg, mely szépen gondozott volt. Ezt követően pillantást vetettünk az egykori tanulmányi erdőre. Az egykori Erdészeti Akadémiánál a mostani iskola (erdészeti szakközépiskola) igazgatója fogadott bennünket, és ismertette alma materünk történetét, bemutatva az épületet és a felső botanikus kertet. Megnyugtással töltött el bennünket, hogy az akadémia és a környéke rendezett, gondos kezekben van. A Szentháromság téren a kőzet- és ásványtani múzeumot is megnéztük.

A déli szabadidőt ki-ki ebédeléssel, vásárlással, városnézéssel töltötte.

Délután a Szélaknai kapu mellett lévő alsó evangélikus temetőben Fekete Lajos, az akadémia hajdani professzorának sírjánál koszorút helyeztünk el. A Leányvárnál a város panorámájában gyönyörködtünk. Befejezésül a Kálvária-hegyről még egy búcsúpillantást vetettünk Selmece és a környékére. Sajnos a kálvária stációi és kápolnái az utóbbi években nagyon megrongálódtak. Kísérőinktől Zólyomban elköszönve indultunk hazafelé.

Fábián Tamás